

EDUSKUNNAN VASTAUS 49/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista, ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja merensuojelulain 7 §:n muuttamisesta sekä Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen II ja III liitteeseen tehdyn muutoksen hyväksymisestä ja laiksi muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista, ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja merensuojelulain 7 §:n muuttamisesta sekä Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen II ja III liitteeseen tehdyn muutoksen hyväksymisestä ja laiksi muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 36/2012 vp).

Valiokuntakäsittely

Ympäristövaliokunta on antanut asiasta mietinnön (YmVM 2/2012 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi tarvittavan teknologian, mukaan lukien hiilidioksidin talteenotto- ja varastointiteknologia, kehitystä ja ryhtyy tarvittaessa pikaisesti toimiin geologista varastointia koskevan lainsäädännön valmisteleiseksi, mikäli tilannearvio varastoinnin mahdollisuuksista muuttuu.

Eduskunta on

hyväksynyt hallituksen esityksessä tarkoitetun yleissopimuksen liitteisiin II ja III tehdyn muutoksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan geologista varastointia varten tapahtuvaan hiilidioksidin talteenottoon, siirtämiseen putken välityksellä ja välivarastointiin sekä hiilidioksidin geologiseen varastointiin. Hiilidioksidin talteenoton, siirtämisen ja välivarastoinnin sekä geologisen varastoinnin aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä ja ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan luvanvaraisuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa (86/2000).

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *hiilidioksidin geologisella varastoinnilla* hiilidioksidivirtojen injektointia ja siihen liittyvää varastointia maanalaisiin geologisiin muodostumiin;

2) *välivarastoinnilla* hiilidioksidin varastointia ennen sen siirtämistä geologisesti varastoitavaksi;

3) *varastointipaikalla* geologisessa muodostumassa olevaa kolmiulotteista tilaa, jota käytetään hiilidioksidin varastointiin ja siihen liitettyä maan pinnalla olevaa laitosta tai injektointilaitosta;

4) *geologisella muodostumalla* litostratigrafista yksikköä, jossa voidaan erottaa ja kartoittaa toisistaan erottuvia kivilajikerroksia;

5) *vesipatsaalla* vesistön pinnasta pohjasedimenttiin ulottuvaa, pystysuunnassa yhtäjaksoista vesipatsasta, pohjasedimentti mukaan lukien;

6) *hiilidioksidivirralla* hiilidioksidin talteenotto-prosessista syntyvien aineiden virtaa;

7) *siirtoverkolla* putkiverkkoa, mukaan lukien siihen liitetyt paineenkorotusasemat, jota käytetään hiilidioksidin siirtämiseen välivarastointiin tai varastointipaikkaan.

3 §

Kielto varastoida hiilidioksidia geologisesti ja vesipatsaaseen

Hiilidioksidia ei saa Suomen alueella eikä Suomen talousvyöhykkeellä varastoida geologisesti eikä vesipatsaaseen. Kielto ei kuitenkaan koske hiilidioksidin geologista varastointia, jos varastoitava määrä on alle 100 000 tonnia ja varastoinnin tarkoitus on uusien tuotteiden ja menetelmien tutkimus, kehittäminen ja kokeilu.

4 §

Talteen otetun hiilidioksidin luovuttaminen geologisesti varastoitavaksi

Suomen alueella talteen otettua hiilidioksidia saa luovuttaa geologisesti varastoitavaksi vain sellaiseen maanalaiseen geologiseen muodostumaan, joka sijaitsee kokonaan Euroopan unionin jäsenvaltion alueella taikka sen Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (SopS 49—50/1996) mukaisella talousvyöhykkeellä tai mannerjalustalla.

5 §

Hiilidioksidivirran laatuvaatimukset

Hiilidioksidivirran tulee jäljempänä 2 momentissa mainituin poikkeuksin koostua yksinomaan hiilidioksidista.

Hiilidioksidivirrassa saa olla hiilidioksidin lisäksi pieniä määriä aineita, jotka ovat peräisin hiilidioksidin synty- tai talteenotto-prosessista (*satunnaiset aineet*) sekä jäämiä aineista, joita on lisätty hiilidioksidin kulkeutumisen seuraamisen ja todentamisen helpottamiseksi (*lisätyt aineet*).

Hiilidioksidivirran satunnaisten aineiden ja lisättyjen aineiden pitoisuudet eivät saa ylittää sellaista tasoa, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle tai joka voi heikentää varastointipaikan, siirtoverkon tai niihin liitetyn laitteen turvallisuutta tai eheyttä.

Hiilidioksidivirtaan ei saa lisätä jätelaissa (646/2011) tarkoitettua jätettä tai muuta ainetta sen loppukäsittelymiseksi.

6 §

Hiilidioksidin talteenottoa koskevat velvoitteet

Hiilidioksidin talteenottajan tulee huolehtia siitä, että hiilidioksidivirran koostumus, syövyttävät aineet mukaan lukien, tutkitaan ja arvioidaan siitä aiheutuvat riskit.

Hiilidioksidia saa ottaa talteen vain, jos hiilidioksidivirran satunnaisten tai lisättyjen aineiden pitoisuudet eivät riskin arvioinnin perusteella ylitä 5 §:n 3 momentissa säädettyä tasoa.

Talteenottajan tulee pitää kirjaa geologisesti varastoitaviksi toimitettujen hiilidioksidivirtojen määristä, ominaisuuksista ja koostumuksesta.

7 §

Toisen hallitseman siirtoverkon käyttäminen

Jos siirtoverkon haltija ja hiilidioksidin talteenottaja eivät pääse sopimukseen hiilidioksidin siirtoverkon käyttöoikeudesta, Energiamarkkinavirasto voi hakemuksesta myöntää hiilidioksidin talteenottajalle oikeuden liittyä siirtoverkkoon ja käyttää sitä hiilidioksidin siirtämiseen.

Hakemuksessa on oltava tiedot ainakin hiilidioksidin siirtokapasiteettia määräävistä tekijöistä, liittymien teknisistä seikoista, verkon muiden käyttäjien tarpeista, verkon muuttamisen ja hiilidioksidin siirtämisen kustannuksista sekä muista näihin rinnastettavista seikoista.

Käyttöoikeus on myönnettävä, jos:

1) siirtoverkon välityskapasiteetti on riittävä tai sitä voidaan laajentaa kohtuullisin kustannuksin ottaen huomioon siirtoverkon haltijan ja hiilidioksidin talteenottajien tarpeet;

2) siirtoverkkoon syötettävä hiilidioksidivirta soveltuu teknisiltä ominaisuuksiltaan siirtoverkossa siirrettäväksi; sekä

3) haettu siirtoverkon käyttö sopeutuu muutoinkin siirtoverkon olemassa olevaan käyttöön.

Energiamarkkinaviraston päätöksessä on oltava verkkoon liittymistä ja hiilidioksidin verkkoon syöttämistä koskevat tarpeelliset määräykset. Päätöksessä on samalla määrättävä korvaus siirtoverkkoon liittymisestä verkon haltijalle aiheutuvista kustannuksista ja määrättävä hiilidioksidin siirtopalvelusta suoritettavan korvauksen perusteista. Korvauksen tulee sisältää tuotto pääomalle. Hiilidioksidin siirtopalvelusta suoritettavan korvauksen, mukaan lukien tuotto pääomalle, tulee olla kohtuullinen.

8 §

Siirtoverkon muuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi hiilidioksidin talteenottajan hakemuksesta velvoittaa siirtoverkon haltijan tekemään siirtoverkkoon muutokset, jotka aiheutuvat hiilidioksidin talteenottajan liittymisestä siirtoverkkoon tai lisääntyneestä hiilidioksidin siirtotarpeesta. Edellytyksenä on, että hiilidioksidin talteenottaja sitoutuu vastaamaan muutostöistä aiheutuvista kustannuksista. Muutokset eivät saa aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Hakemukseen sovelletaan, mitä 7 §:n 2 momentissa säädetään hakemuksesta. Energiamarkkinaviraston päätökseen sovelletaan, mitä 7 §:n 4 momentissa säädetään päätöksestä.

9 §

Siirtoverkkoa koskevan päätöksen muuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi muuttaa 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua päätöstä, jos olosuhteet tai hiilidioksidin siirtämistarpeet ovat olennaisesti muuttuneet. Käyttöoikeus voidaan peruuttaa, jos siirtoverkon käyttöoikeuden saanut ei ryhdy käyttämään siirtoverkkoa kohtuullisen ajan kuluessa tai laiminlyö hänelle kuuluvia verkon käyttöä koskevia velvollisuuksia.

10 §

Toisen valtion alueelle ulottuva siirtoverkko

Jos 7 tai 8 §:ssä tarkoitettu hakemus koskee toisen valtion alueelle ulottuvaa siirtoverkkoa, työ- ja elinkeinoministeriön on tarvittaessa neuvoteltava toisen valtion toimivaltaisen viranomaisen kanssa ennen asian ratkaisemista.

11 §

Siirtoverkon ja väliavarastointitilan rakentaminen

Siirtoverkon ja väliavarastointitilan rakentamisen tulee perustua oikeusvaikutteiseen kaavaan. Siirtoverkon ja väliavarastointitilan suunnitteluun ja rakentamiseen sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään rakennuksen rakentamisesta.

12 §

Viranomaisten tehtävät

Ympäristöministeriö ohjaa ja seuraa tämän lain toimeenpanoa ja valvontaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista. Jos tässä laissa tarkoitettua toimintaa harjoitetaan Suomen talousvyöhykkeellä, valvonnasta vastaa se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialuetta lähinnä toimintaa harjoitetaan.

Energiamarkkinavirasto vastaa siirtoverkon käyttöoikeutta koskevien määräysten noudattamisen valvonnasta.

13 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Edellä 12 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettulla valvontaviranomaisella tai sen määräämällä vir-

kamiehellä on oikeus valvontaa ja tämän lain täytäntöönpanoa varten toimialansa mukaisesti:

1) saada salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja viranomaisilta sekä toiminnanharjoittajilta;

2) kulkea toisen alueella;

3) tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä;

4) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;

5) tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia.

Edellä 1 momentin 2—5 kohdassa mainittu oikeus ei koske pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviä tiloja.

14 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Valvontaviranomainen voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa.

15 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Valvontaviranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, 14 §:n nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään tai kielletään. Uhkasakon asettamisesta ja maksettavaksi tuomitsemisesta sekä teettämisuhan ja keskeyttämisuhan asettamisesta ja määräämisestä täytäntöön pantavaksi säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

16 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla

antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Energia-markkinaviraston tämän lain 7—9 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan kuitenkin muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

Markkinaoikeuden ja hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

17 §

Rangaistussäännökset

Rangaistuksesta vastoin tätä lakia tehdystä ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 luvun 1—4 §:ssä.

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) rikkoo 3 §:ssä tarkoitettua kieltoa varastoida hiilidioksidia geologisesti tai vesipatsaaseen,

2) luovuttaa hiilidioksidia geologisesti varastoitavaksi 4 §:n vastaisesti tai

3) lisää hiilidioksidivirtaan jätettä tai muuta ainetta sen loppukäsittelymiseksi 5 §:n 4 momentin vastaisesti,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki**ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään ympäristönsuojelulakiin (86/2000) uusi 45 b § seuraavasti:

45 b §

Hiilidioksidin talteenottoa koskevat määräykset

Hiilidioksidin talteenottoa koskevassa ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoin-

nista annetun lain (/) 5 ja 6 §:n hiilidioksidivirtaa koskevien säännösten noudattamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

merensuojelulain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merensuojelulain (1415/1994) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1060/2004, seuraavasti:

7 §

Mereen laskemista koskeva kiello

Suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai ilma-aluksesta taikka Suomessa jätteellä lastatusta aluksesta tai ilma-aluksesta ei Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella saa laskea mereen jätettä tai muuta ainetta. Suomesta peräisin olevan jätteen mereen laskeminen on muutoin-

kin kielletty. Nämä kiellot eivät kuitenkaan koske 9 §:ssä tarkoitettua ruoppausmassan mereen sijoittamista eivätkä hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain (/) 4 §:ssä tarkoitettua hiilidioksidin geologista varastointia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen II ja III liitteeseen tehdyn muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen (SopS 51/1998) II ja III liitteeseen Oostendessa 28 päivänä kesäkuuta 2007 tehdyn muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Muutoksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2012